

authors define the national component as a criterion of aesthetic evaluation of speech that has developed among the people who speak the language for centuries, which is inextricably linked with the type of language system, with moral standards of the people, with biogenesis. The article also reflected the experimentally obtained data on the peculiarities of the evaluation of the euphony of speech in different nations: for native speakers, the criterion for perfect sound organization of speech is the uniform alternation of vowels and consonants, and for native speakers of China, the most important criterion is automatically achieved by them due to the quantitative variability of the word, that is, the ability of the word to increase in syllables (from monosyllabic to bi-syllable or/and four-syllable) or reduce their number to two syllables in the formation of complex words. Evaluation of the quality of sound or sound combinations in Russian according to the criterion beautiful/ugly in Chinese students coincides with the Russian speakers, but the evaluation by criterion is difficult/easy has shown that for Chinese students most sounds and sound combinations are difficult to pronounce, since the articulation base does not match even with pronouncing sounds that have equivalents in two languages.

Key words: national component, linguistic aesthetic ideal, harmonious speech, criterion of perfect sound organization of speech.

УДК 378.147.111(045)

Ольга Степаненко

Національний педагогічний

університет імені М. П. Драгоманова

ORCID ID 0000-0002-1415-2916

DOI 10.24139/2312-5993/2018.09/038-048

ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ТЬЮТОРСЬКОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

У статті висвітлено практичні аспекти реалізації тьюторської технології в університетах Великої Британії. На основі порівняльно-зіставного аналізу посібників для тьюторів, розроблених британськими університетами, що виступають методичним підґрунтям тьюторського супроводу зазначених закладів, схарактеризовано структуру тьюторського супроводу в університетах Великої Британії. Окреслено процесуальну складову тьюторської технології, що реалізується у процесі індивідуальних і групових занять тьюторів зі студентами.

Ключові слова: тьютор, тьюторство, тьюторський супровід, тьюторська технологія, університети Великої Британії.

Постановка проблеми. У сучасних умовах модернізації системи вищої освіти з метою підвищення якості освітніх послуг актуальним стає пошук і впровадження інноваційних технологій навчання та педагогічної підтримки студентів закладів вищої освіти. Однією з таких технологій є технологія тьюторства, що дозволяє розв'язати одне з найважливіших завдань сучасності – виховання нової генерації фахівців – самостійних, активних, ініціативних, креативних і готових до співробітництва.

Разом із тим, система тьюторського супроводу в українських закладах вищої освіти ще недостатньо розвинена, а тому нагальною постає потреба вивчення й імплементації позитивного зарубіжного досвіду. У цьому контексті показовим є досвід Великої Британії, де протягом багатьох століть тьюторська система зарекомендувала себе як ефективний засіб виховання й розвитку студентів університетів.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні та практичні аспекти тьюторства знайшли відображення у працях таких зарубіжних науковців, як: Дж. Біртл, К. Блекбурн, К. Буллок, Ф. Вайклі, С. Вілер, П. Гіксенбау, Дж. Гідмен, Е. Гордон, А. Грант, Г. Дербрідж, Ч. Кінгслі, Р. Клоуард, Г. Кріслі, С. Ледінгтон, Б. Лі, С. Ліндсей, Ф. Дж. Медуей, М. Г. Мур, Р. Оттевіл, Р. Пеппі, К. Пірсон, Т. Сарбін, М. Сім, Ф. Смол, Ф. Стродтбек, Л. Томас, Д. Уільямс, Г. Хорст, К. Хібберт та ін.

У вітчизняному науковому дискурсі тьюторство як педагогічний феномен розглядали Н. Акініна, А. Бойко, С. Ветров, Н. Дем'яненко, Т. Лукіна, М. Голубєва, А. Жулківська, С. Журкіна, І. Кравченко, Т. Литвиненко, О. Літовка, Т. Лукіна, Л. Москальова, Л. Настенко, С. Подпльота, І. Семеновенко, Л. Семеновська та ін.

Мета статті – висвітлити практичні аспекти реалізації тьюторської технології в університетах Великої Британії.

Методи дослідження: аналіз зарубіжної та вітчизняної наукової літератури з проблеми наукового пошуку; метод термінологічного аналізу – для з'ясування сутності ключових понять дослідження; порівняльно-зіставний аналіз посібників для тьюторів, розроблених британськими університетами – для виявлення спільних рис і відмінностей у функціонуванні тьюторської системи; структурно-логічний аналіз, на основі якого висвітлено практичні аспекти реалізації тьюторської технології в університетах Великої Британії.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи тьюторську технологію в університетах Великої Британії, зауважимо, що, зважаючи на децентралізований характер освітньої системи в країні, що проявляється насамперед у високому рівні автономії зазначених закладів, практика реалізації тьюторської технології в різних вишах країни має свої особливості, зумовлені традиціями та специфікою організації освітнього процесу.

Як наголошувалося в наших попередніх розвідках (Степаненко, 2018а; 2018б), кожен університет Великої Британії має власну систему тьюторського супроводу, що регулюється внутрішніми нормативними документами. Змістово-процесуальні засади функціонування тьюторської системи та функціональні обов'язки тьюторів сформульовані в *посібниках (керівництвах) для тьюторів*, які розробляються університетами.

Отже, з метою висвітлення практичних аспектів реалізації тьюторської технології в університетах Великої Британії вважаємо за доцільне проаналізувати зазначені керівництва детальніше.

Для аналізу нами було обрано посібники для тьюторів, розроблених такими закладами вищої освіти, як Кембриджський університет (University of Cambridge), Оксфордський університет (University of Oxford) та Університет Рідінга (University of Reading). Вибір закладів був зумовлений низкою критеріїв: наявність тривалого досвіду й традицій тьюторського супроводу; ефективність тьюторського супроводу; детальність розроблення керівництва для тьюторів.

Порівняльно-зіставний аналіз посібників для тьюторів, що виступають методичним підґрунтям тьюторського супроводу зазначених вище закладів, дозволив нам представити структуру тьюторського супроводу в університетах Великої Британії в узагальненому вигляді (рис. 1).

Рис. 1. Структура тьюторського супроводу в університетах Великої Британії

Як видно з рис. 1, центральною фігурою тьюторського супроводу є тьютор, який виступає об'єднувальною ланкою та посередником між закладом університетом і студентом.

У досліджуваних університетах Великої Британії тьютор є членом викладацького складу університету. Зокрема, в Університеті Рідінга тьютор прикріплюється до кожного студента й виконує низку обов'язків: регулярно зустрічатися зі студентом (але не менше одного разу за семестр) з метою розвитку його особистісних та академічних досягнень; допомагати в адаптації до нових умов при вступі до університету, розробленні індивідуального навчального плану (в інших університетах – плану особистісного розвитку) та правильному розподілу часу перебування в університеті; давати поради й підтримувати у процесі навчання; допомагати в подоланні особистісних і академічних труднощів; допомагати у виборі майбутньої професії тощо (University of Reading).

Як свідчить аналіз методичної літератури для тьюторів досліджуваних вишів, тьютори повинні представляти інтереси студентів перед університетом або іншими інстанціями; допомагати у вирішенні академічних та

неакадемічних питань; виступати джерелом підтримки й допомоги. До обов'язків тьютора також входять контакти з батьками, які все частіше беруть участь у програмі підтримки їхньої дитини під час навчання в університеті.

Від тьюторів вимагається реєстрація офіційних зустрічей зі студентами, що є важливим джерелом інформації про їх академічний прогрес. Протягом навчального року консультації повинні бути завжди доступними для студентів, особливо на початку кожного семестру та в кінці навчального року. Пропонована частота зустрічей – не менше одного разу на тиждень (*Tutor's Handbook*).

Слід зауважити, що в окремих коледжах Оксфордського університету роль тьютора зводиться переважно до надання підтримки і здійснення опіки. Натомість в інших, як, наприклад, Hertford College, діяльність тьютора має яскраво виражену академічну спрямованість. На підтвердження даної тези можна навести низку обов'язків тьютора, що охоплюють безпосередньо процес навчання, керівництво процесом учіння студентів, удосконалення курикулуму, управління освітнім процесом та адміністрування, участь у громадських рухах і членство в комітетах, участь у процедурах атестації, профорієнтаційних заходах (агітація студентів щодо вступу в даний заклад освіти), робота з персоналом, діяльність, спрямована на збільшення прибутку закладу, продовження професійного розвитку та представництво університету у відповідних зовнішніх організаціях, зборах та радах. Тьютори, які працюють зі студентами заочної форми навчання, повинні визначати структуру курсів і встановити час їх проведення таким чином, щоб вони були зручними для відвідування зазначеною категорією студентів (Hertford College. University of Oxford).

Розподіл часу на окреслені види діяльності визначається деканом відповідного факультету за домовленістю з тьютором. При цьому обов'язково враховується його індивідуальність, потреби й особливості закладу освіти. У керівництві також прописано справедливий розподіл обов'язків і надання рівних можливостей для всього колективу в розвитку професійних навичок (Hertford College. University of Oxford).

У Кембриджському університеті тьюторство є центральною ланкою цілісного, узгодженого та студентоцентрованого курикулуму. Метою тьюторства є забезпечення можливості всім студентам якнайповніше розкрити свій академічний і особистісний потенціал. Тьюторським академічним і пастирським супроводом охоплюються всі студенти Кембриджського університету (включаючи й слухачів післядипломних курсів тривалістю один рік і більше) на регулярній основі.

Провідним видом діяльності тьютора є академічний супровід, що включає пастирську складову. Обов'язки тьютора передбачають: надання порад і підтримки в розвитку академічного й особистісного потенціалу студента; сприяння адаптації студента під час вступу до університету, формування його

академічних очікувань, допомогу в подоланні труднощів, пов'язаних із переходом на новий рівень навчання, ознайомлення з університетською культурою. У цьому контексті зауважимо, що зазначене вище стосується всіх без винятку вступників, незалежно від рівня навчання. Обов'язки тьютора також включають допомогу студентам у визначенні освітніх потреб і консультування щодо наявних у закладі форм педагогічної підтримки.

Як і в розглянутих вище університетах, у Кембриджському університеті тьюторські консультації мають здійснюватися у спеціально відведені для цього години протягом усього навчального року. Частота консультацій залежить від індивідуальних потреб студента, але не повинна бути меншою, ніж один раз на семестр. Протягом таких консультацій тьютор допомагає студентові оцінити його академічну успішність, з'ясувати причини пропуску занять, а також виявити певні труднощі чи проблеми. Проведення консультації офіційно фіксується із зазначенням її підсумку, однак конфіденційна інформація при цьому не розголошується. Моніторинг індикаторів відвідувань/пропусків занять дозволяє тьютору визначити студентів, які знаходяться в зоні ризику щодо відрахування, і вжити необхідних заходів.

У керівництві для тьютора Кембриджському університету також зазначено, що тьютор має допомогти студентам усвідомити зворотній зв'язок, який вони отримують, і розробити спільний план дій, що дозволить підвищити успішність навчання. Спільним для всіх аналізованих вишів є обов'язок тьютора, що полягає в розробленні разом зі студентом і систематичного перегляду індивідуального плану особистісного розвитку студента (Personal Development Plan).

Слід наголосити, що в аналізованих університетах індивідуальний підхід застосовується не тільки по відношенню до студентів, але й до самих тьюторів. Про це свідчать положення, прописані в керівництвах для тьютора, які необхідно враховувати при розподілі їхніх обов'язків, а саме:

- педагогічний досвід;
- кількість студентів, які будуть охоплені тьюторським супроводом;
- розміри навчальних груп та специфіку навчального предмета;
- обсяг курикулуму, який може бути вдосконалено/модифіковано тьютором;
- освітньо-кваліфікаційний рівень, за яким здійснюється підготовка студента.

При плануванні робочого навантаження та складенні розкладу враховуються такі вимоги:

- тьютори не повинні працювати більше трьох годин поспіль, виконуючи тільки формальні навчальні обов'язки;
- заняття після 18 години не повинні проводитися частіше ніж два рази на тиждень;

- робочий день тьютора не може тривати з раннього ранку (до 10 годин) і до пізнього вечора (після 18 годин);
- якщо тьютор проводить заняття пізно ввечері, наступного дня не повинно бути занять вранці (University of Reading).

У досліджуваних університетах, крім посади тьютора, існують також посади старших тьюторів (Senior Tutors). Ролі та обов'язки звичайних і старших тьюторів відрізняються, оскільки до приватних функцій додаються ще й загальні, більш широкі функції. Старші тьютори несуть відповідальність за щоденне управління процесом навчання не окремих студентів, як звичайні тьютори, а за управління цілими курсами, організацію різного роду й масштабу зборів, вирішення особистих питань ввіреного їм персоналу і студентів, вирішення фінансових та загальноуніверситетських проблем (*Homerton College Cambridge*).

Старші тьютори в Оксфордському університеті здійснюють управління системою персонального тьюторства, що передбачає координацію дій педагогічного персоналу, студентів та функціонуючих в університеті й поза його межами служб підтримки; контроль за виконанням персональними тьюторами своїх обов'язків; моніторинг ефективності системи тьюторства та обмін кращим досвідом.

Широким колом повноважень наділені старші тьютори в Кембриджському університеті, зокрема:

- представництво інтересів структурного підрозділу (школи) в діяльності університету, спрямованої на розвиток персонального тьюторства;
- моніторинг відвідувань учнями занять і допомога персональним тьюторам у вжитті необхідних заходів;
- зустрічі з колегами (старшими тьюторами інших шкіл) з метою обміну кращим досвідом і розробленні рекомендацій щодо вдосконалення тьюторського супроводу;
- надання порад персональним тьюторам щодо виконання їхніх обов'язків;
- ознайомлення новопризначених тьюторів із їхніми обов'язками та надання їм інформації про повний спектр служб підтримки, який наявний в університеті;
- визначення необхідності у професійному розвитку педагогічного персоналу стосовно здійснення академічного й пастирського супроводу;
- забезпечення всіх студентів персональним тьютором;
- представництво своєї школи в Групі академічного тьюторства та підтримки (Academic Tutoring and Support Group) (University of Cambridge. *Senior tutors*).

У цьому контексті зауважимо, що в Університеті Рідінга окреслені вище обов'язки виконують заступник декана (Sub-Dean) і головний академічний тьютор (Lead Academic Tutor) (University of Reading).

Повертаючись до структури тьюторського супроводу, зауважимо, що крім старших і персональних тьюторів у цьому процесі бере участь також адміністрація університету та університетські служби підтримки.

Зокрема, в Університеті Рідінга в зазначеному процесі беруть участь: факультетські директори з навчальної роботи (Faculty Directors of Teaching and Learning), заступники деканів (Sub-Deans), керівники шкіл (Heads of School), директори шкіл з навчальної роботи (School Directors of Teaching and Learning), представники студентів із обмеженими можливостями (School Disability Representatives), представники канцелярії (School Offices), директори гуртожитків (Wardens of Halls of Residence). Усі перераховані вище представники тьюторської системи безпосередньо контактують із університетськими тьюторами і старшими тьюторами різних кваліфікацій (University of Reading).

В Оксфордському університеті у процесі тьюторського супроводу беруть участь директори коледжів (Head of College) та заступники директорів з навчальної роботи (Deputy Head of College (Education and Students)), чії обов'язки полягають в імплементації університетської стратегії тьюторського супроводу; управлінні процесом тьюторського супроводу в коледжі; визначенні обсягів підтримки, що найкраще відповідають академічному й особистісному розвитку студентів коледжу та забезпеченні тьюторського супроводу відповідними ресурсами; забезпеченні інтеграції персонального тьюторства в ширшу систему пастирського супроводу, що здійснюється в межах напряму «Здоров'я та добробут студентів», запровадженого кожним коледжем та університетом у цілому (Small, 2013).

Директори коледжів призначають старших тьюторів, слідкують, щоб персональними тьюторами призначалися педагогічні працівники зі значним педагогічним досвідом, визначають права й обов'язки персональних тьюторів, забезпечують безперервний професійний розвиток персональних тьюторів, що дозволить їм здійснювати тьюторський супровід студентів університету ефективно.

Якщо у студента виникає певна проблема, розв'язання якої не входить до компетенції тьютора, останній може скерувати його звернутися до служб підтримки університету або, у разі потреби, зовнішніх інстанцій.

У різних університетах кількість та повноваження служб підтримки значно відрізняються, однак, як правило, охоплюють такі напрями, як здоров'я і добробут студентів; академічна підтримка; психологічна підтримка; професійне самовизначення тощо.

Так, наприклад, в Університеті Рідінга свої послуги студентам пропонують такі служби підтримки: Команда з питань соціальної допомоги студентам (Student Welfare Team), Центри підтримки (Support Centres), Служба консультування та добробуту (Counselling & Wellbeing Service).

Команди з питань соціальної допомоги студентам забезпечують соціальний захист студентів і надають їм поради з питань, які не стосуються

навчання. До цієї служби підтримки може звернутися студент для розв'язання таких проблем: туга по дому; напружені стосунки з друзями/сусідами по кімнаті; сімейні кризи/конфлікти; буллінг/переслідування; обвинувачення у скоєнні злочину; став жертвою злочину; домашнє насилля; зловживання речовинами; проблеми, пов'язані з радикалізацією, експлуатацією (запобіганням) або захистом (University of Reading).

Центри підтримки надають поради студентам та педагогічному персоналу з таких питань: модулі і навчальні програми; розклад; іспити; пом'якшувальні обставини; розміщення; оплата навчання; апеляції та скарги.

Служба консультування та добробуту надає допомогу студентам у розв'язанні проблем, пов'язаних із емоційним та психічним здоров'ям. Тьютор повинен скерувати студента звернутися в зазначену службу, якщо він вже мав певний діагноз або проблеми до вступу до університету, або якщо він демонструє поведінкові розлади (University of Reading).

Характеризуючи тьюторську технологію, наголосимо, що процесуальні засади реалізуються під час зустрічей тьюторів і студентів, адже тьюторська система заснована на тьюторських зустрічах, визначених розкладом. У більшості випадків зустрічі тьюторів і студентів проходять індивідуально, мінімум три рази на рік. Для студентів першого року навчання перша зустріч проводиться на першому тижні навчання. Надалі зустрічі організовуються за необхідності, часто співпадаючи або передуючи ключовим подіям навчального року, а саме: вибору навчальних програм (модулів) або складанню іспитів. Зустрічі мають чітку структуру й реєструються, як уже зазначалося нами вище, в особистій та навчальній документації (*Schedule 7*). Крім офіційних зустрічей, студент може звернутися до тьютора в інший час у разі потреби. Такі зустрічі є доповненням до офіційних.

Аналізуючи особисту й навчальну документацію, можна зробити висновок, що вона являє собою пакет документів, що розробляється у процесі співпраці тьютора і студента в межах програми реєстрації результатів роботи студентів та їх досягнень.

Перелік і форма цих документів у досліджуваних університетах Великої Британії є дуже різноманітними. Кожен заклад вищої освіти і факультет розробляють власну модель з урахуванням потреб студентів, особливостей факультету і вимог адміністрації університету. Ураховуючи той факт, що метою тьюторських зустрічей є надання студентам підтримки та стимулювання їх до подальшого розвитку, документація є важливою складовою рефлексії студентів і засобом продовження процесу особистісного й академічного розвитку більшою мірою, ніж відображенням результатів навчальної діяльності.

Перелік документації містить:

- пояснювальну записку, де окреслено мету даної документації та міститься інша корисна інформація про систему проведення тьюторських занять;
- розклад тьюторських занять;

- інформацію про студента;
- порядок денний кожного індивідуального тьюторського заняття;
- розгорнутий або короткий опис кожного заняття із зазначенням розглянутих проблем за підписом як тьютора, так і студента;
- інформацію про навчальні досягнення студентів із коментарями провідних лекторів, викладачів та ін.;
- різні дані з самооцінкою студентами власних умінь і навичок;
- інформацію про можливий вибір професії та працевлаштування.

Як зауважують зарубіжні дослідники, ведення подібної документації має безліч переваг, зокрема: гарантує студентам отримання відповідної тьюторської підтримки, а тьюторам – ефективне використання часу, відведеного на тьюторські заняття; створює цінне джерело інформації для написання відгуків; забезпечує документальне підтвердження якості та ступеня тьюторської підтримки для внутрішнього й зовнішнього аудиту і дозволяє краще відстежувати прогрес студентів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Аналіз практичних аспектів реалізації тьюторської технології в університетах Великої Британії дозволяє констатувати, що в сучасних умовах система тьюторського супроводу має складну, але чітку структуру. Дана система ґрунтується на індивідуальних і групових тьюторських заняттях, які чітко регламентуються й мають документальне підтвердження.

Головною метою тьюторської технології в університетах Великої Британії є забезпечення всіх можливостей для успішного розвитку та навчання студентів за допомогою висококваліфікованих тьюторів, які є сполучною ланкою між університетом і студентами. Діяльність тьюторів має як академічну, так і пастирську спрямованість. З огляду на окреслені характеристики, тьюторська технологія навчання підтверджує свою ефективність, а також необхідність творчої імплементації позитивного досвіду вітчизняними закладами вищої освіти, виокремлення якого й стане перспективою наших подальших розвідок у даному напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Степаненко, О. О. (2018a). Обґрунтування поняття «тьютор» у освітньо-дослідницькому просторі. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки*, 198-205.
2. Степаненко, О. О. (2018б). Філософські концепції тьюторства в контексті проблем вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 7 (81), 218-229.
3. Hertford College. University of Oxford. *Information for tutors*. Retrieved from: <https://www.hertford.ox.ac.uk/hertford-intranet/information-for-tutors>
4. Homerton College Cambridge: *Tutorial Handbook, 2010-2011*. Retrieved from: <http://www.cam.ac.uk/>
5. *Schedule 7. The Higher Education Corporations. Preliminary*. Retrieved from: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/40/>

6. Small, F. (2013). *Enhancing the role of Personal Tutor in professional undergraduate education*. Retrieved from: <https://education.exeter.ac.uk/ojs/index.php/inspire/.../9>.
7. Thomas, L., Hixenbaugh, P. (2006). *Personal tutoring in Higher Education*. Stoke on Trent, Trentham Books.
8. *Tutor's Handbook* (2008). University of Oxford.
9. University of Cambridge. *Senior tutors*. Retrieved from: <https://www.seniortutors.admin.cam.ac.uk/>
10. University of Reading. *Supporting students' academic, personal and professional development: Academic Tutor's Handbook*. Retrieved from: <https://www.reading.ac.uk/internal/academic tutor/pt-home.aspx>

РЕЗЮМЕ

Степаненко Ольга. Практика реализации тьюторской технологии в университетах Великобритании.

В статье освещены практические аспекты реализации тьюторской технологии в университетах Великобритании. На основе сравнительно-сопоставительного анализа пособий для тьюторов, разработанных британскими университетами, которые выступают методическим основанием тьюторского сопровождения указанных заведений, охарактеризована структура тьюторского сопровождения в университетах Великобритании. Определена процессуальная составляющая тьюторской технологии, которая реализуется в процессе индивидуальных и групповых занятий тьюторов со студентами.

Ключевые слова: тьютор, тьюторство, тьюторское сопровождение, тьюторская технология, университеты Великобритании.

SUMMARY

Stepanenko Olha. Practice of implementing tutoring technology at the universities of Great Britain.

Introduction. *Among the innovative technologies of pedagogical support which should be implemented at modern stage of higher education development in Ukraine deserves attention tutoring technology, which allows to solve one of the most important tasks of the present day – education of a new generation of specialists – independent, active, initiative, creative and ready for cooperation.*

The aim of the article is to highlight practical aspects of implementation of tutoring technology at British universities.

Methods of research: *analysis of foreign and domestic scientific literature on the problem of research; method of terminological analysis – to clarify the essence of key concepts of research; comparative analysis of tutors' handbooks developed by British universities – to identify common features and differences in functioning of the tutorial system; structural-logical analysis, on the basis of which the practical aspects of implementation of tutoring technology at the universities of Great Britain are highlighted.*

Research results. *In the article analysis of selected tutors' manuals developed by such higher education institutions as University of Cambridge, University of Oxford, University of Reading, is conducted. The choice of institutions was conditioned by a number of criteria: the territorial location of universities (remoteness of institutions from each other and hence coverage of a large territory would form an integral view of functioning of the tutorial system in the country); efficiency of tutorial support; details of developing tutors' manual.*

Conclusions. *The system of tutorial support has a complex, but clear structure. This system is based on individual and group meetings of tutors with tutees, which are clearly regulated and documented.*

The main objective of tutoring technology at British universities is to provide all opportunities for successful student development and training with the help of highly skilled tutors, which represent the link between the university and the students. Activity of tutors has both academic and pastoral orientation. Taking into account the outlined characteristics, the tutoring technology of education confirms its effectiveness, as well as the need for the creative implementation of positive experience by domestic institutions of higher education, the identification of which will become the prospect of our further study.

Key words: *tutor, tutoring, tutorial support, tutoring technology, universities of Great Britain.*

УДК 374.7-028.46(7)

Олена Теренко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0003-1427-921X

DOI 10.24139/2312-5993/2018.09/048-058

ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКИЙ ДОСВІД ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Мета статті: дослідити особливості визнання формальної та інформальної освіти дорослих. Методи дослідження: для досягнення поставленої мети використовувалася низка теоретичних методів, а саме дедукція, індукція, аналіз, синтез, аналогія; соціологічних – систематизація й аналіз вихідних даних джерел та фактів; таких історичних методів, як порівняльно-історичний, проблемно-хронологічний. Виявлено, що в канадській та американській педагогічній науці найбільш уживаним є термін «валідація результатів попередньої освіти». З'ясовано, що факторами доцільності валідації результатів попередньої освіти є старіння населення, яке характеризується збільшенням чисельності населення третього віку і зменшенням народжуваності; процеси міграції й інтернаціоналізації; низький відсоток кваліфікованих фахівців; зростання відсотку корінного населення.

Ключові слова: *неформальна освіта дорослих, інформальна освіта дорослих, валідація результатів попередньої освіти, Канада, США, портфоліо, фактор, метод.*

Постановка проблеми. На початку XXI століття неформальна освіта дорослих забезпечує фахівців додатковими знаннями, які не були здобуті в межах формальної освіти, що слугує ефективним засобом підвищення рівня конкурентоспроможності фахівців. Формальна та неформальна освіта перебувають у тісному взаємозв'язку, тому актуальності набуває визнання результатів попередньо здобутих освітніх послуг, що сприятиме формуванню індивідуальної навчальної траєкторії, підвищенню рівня навчальної мотивації, професійному розвитку особистості та підготовки висококваліфікованих кадрів, які користуються попитом у суспільстві знань.